

на мързеливия, пияния, развратника или на спекуланта, който прави заемъ, за да го дава съ безбожна лихва.

По единъ околентъ начинъ заемно-спестовната каса въздействува възпитателно върху своитъ членове. А това се постига, когато районътъ на касата е ограниченъ и членоветъ се познаватъ добре помежду си. Така тѣ „познаватъ много добре положението на съседитъ си. Знаятъ, дали реколтата му е добре, дали добитъкътъ е въ добро състояние и дали е продалъ нѣщо отъ тѣхъ. Знаятъ, кой работи отъ сутринъ до вечеръ и ксй тича по кръчмитъ. Тѣ знаятъ всичко това и се контролиратъ по-усърдно, защото, като членове на дружеството, сж солидарно отговорни за сключенитъ заеми“.

3. Безплатно управление. Когато районътъ на касата е малък, ограничени сж и нейнитъ сдѣлки. Това обстоятелство дава възможностъ на касата да има безплатно управление. Не е мжчно въ такъвъ случай да се намѣрятъ добри, съзнателни членове, които да пожертвуватъ по нѣколко часа презъ седмицата за обща полза. Безплатното управление на касата (съ изключение на касиеръ-дѣловодителя) е отъ голѣмо значение. Разходитъ ѝ не сж голѣми. Тѣ не се отразяватъ силно върху размѣра на лихвата.

4. Заемо-спестовната каса се сдобива съ нуждния капиталъ главно чрезъ заеми —

отъ държавнитъ кредитни учреждения и отъ частни влогове.

Райфайзенъ, бащата на тия каси, е отричалъ дѣловия капиталъ. И той е билъ правъ. Нали тѣзи каси се основаватъ отъ малоимотни и безимотни членове? Тѣ не разполагатъ съ достатъчно срѣдства и не могатъ да взематъ голѣми дѣлове, отъ сумитъ на които да се образува достатъченъ капиталъ. Затова пъкъ предоставятъ здрава гаранция: солидарна и неограничена отговорност. И тая тѣхна отговорностъ е въ положение да покрие нѣколкократно тоя капиталъ. Тя е магически ключъ, който отваря държавната хазна и привлича частнитъ влогове.

Въ Германия, люлката на тия каси, било е време, когато капиталиститъ сж нѣмали вѣра въ банкитъ, въ търговията, индустрията и държавнитъ фондове и сж влагали паритъ си безъ лихва въ тия каси.

По отношение на дѣловетъ нашиятъ законъ за кооперативнитъ сдружения дава пълна свобода на тия сдружавания. И все пакъ въ последно време, както у ржководителитъ на кооперативното движение, тѣй и долу — у самитъ членове се прояснява мисълта: да се правятъ върховни усилия, щото тия сдружения да се сдобиятъ съ собствени капитали. Да гарантиратъ своята самостоятелностъ. Да се избавятъ отъ държавната опека, която, въ ржцетъ на заслѣпе-